

Tips om medisinsk litteratur, andre bøker, filmer og elektroniske medier som bør anmeldes, sendes tidsskriftet@legeforeningen.no

Klokt om medisinsk utdanning

Calman KC.

Medical education

Past, present and future. Handing on learning. 543, ill. Philadelphia, PA: Churchill Livingstone Elsevier, 2006. Pris GBP 28
ISBN 978-0-443-07473-8

Sir Kenneth Calman er ingen hvemsomhelst innen medisinsk utdanning. Fra en start som kirurg og etter hvert professor i onkologi, ble han professor i medisinsk utdanning og etablerte en forskningsenhet for medisinsk utdanning i Glasgow.

Hans videre karriere omfatter blant annet stillingen som «Chief Medical Officer» i England og leder for WHO's eksekutivkomité. Hans publikasjonsliste forteller om et uvanlig bredt engasjement – fra onkologi, folkehelse og medisinsk utdanning til kunst, humor og humanistisk medisin.

I introduksjonskapitlet presenterer forfatteren hensikten med boken og viser sitt ståsted: «It is essential that the roles are clear before the educational implications are developed (...) The doctor has roles as educator, advocate and agent for change. He or she is a teacher, a mentor, advisor and friend.» Han introduserer også viktige temaer som følges gjennom hele boken, slik som medisinsens fundamentale verdier, profesjonsbegrepet, samarbeid med andre profesjoner samt behovet for at medisinen ikke lukker seg mot omverdenen. Legens ansvar for å få til endring blir sterkt fremhevet. I de neste kapitlene blir disse temaene sett i relasjon til ulike historiske faser – fra det gamle Kina til i dag. Fremstillingen er ispedd rikelig med sitater fra historiske kilder, noe som gjør den levende og gir førstehånds inntrykk av hvordan de ledende personene tenkte. Siste del – «the present» – tar opp igjen hovedtemaene og diskuterer blant annet hva som ligger i begreper som profesjonalisme og kompetanse. I tillegg diskuteres studieplaner, eksamen og læringsmetoder i et bredt perspektiv.

Boken er lang – selv om behandlingen av

hver enkelt historisk periode må bli ganske kort. Til en viss grad domineres fremstillingen fra de siste århundrene av britiske forhold, med nokså grundig gjennomgang av tallrike kommisjoners konklusjoner om status og fremtid for medisinsk utdanning i Storbritannia. Noen vil kanskje synes det kan bli for mye gjentakelser og utbroderinger av samme tema. Boken egner seg neppe for å leses i ett strekk.

Likevel er for meg innvendingene uvesentlige. De oppveies fullt ut av at man gjennom hele beretningen hører forfatterens røst i veloverveide vurderinger og kommentarer til historiens gang. Hans brede og humanistiske syn på medisinen farger hele fremstillingen, uten å bli polemiserende eller ensidig. «Handing on learning» som et imperativ – formuleringen stammer fra den hippokratiske ed – går som en rød tråd gjennom hele boken. Den anbefales til alle med interesse for sammenhengen mellom hvilken utdanning vi gir våre studenter og det vi som profesjon tilbyr befolkningen.

Per Brodal

Institutt for medisinske basalfag
Universitetet i Oslo

Morgendagens pedagogikk

Woodhouse J, red.

Strategies for healthcare education

How to teach in the 21st century. 153 s, ill.
Oxon: Radcliffe, 2007. Pris GBP 25
ISBN 978-1-84619-006-3

Det var med stor interesse jeg gikk løs på denne boken. En rykende fersk oversikt over morgendagens undervisningsmetoder er ikke dagligdags kost, og gjennomlesing av innholdsfortegnelsen skjerpet appetitten på boken.

Den er ikke uoverkommelig. På vel 130 sider tar forfatterne i korte avsnitt opp kjente temaer som forelesningsformen, kasuistikkbasert læring, smågrupper, problembasert læring, IT-simulering og rollespill. Mer spennende virket kapitler om refleksjon, kreative aktiviteter, opplevel-

sesbasert læring og selvregulert læring. Omtalen av de enkelte pedagogiske tilnærminger er kortfattet, men likevel forbausende utfyllende. Ofte er de satt opp tabellart, med fordeler og ulemper ved metoden. Forfatterens referansepunkt er sykepleierutdanningen.

Selvregulert læring omhandles over 11 små sider. På denne begrensede plassen makes likevel forfatteren å gå i dybden, stille opp teorier og vise hvor teoriene svikter i å forklare hva som skjer når læringsmetoden skapes i øyeblikket av den som lærer. Forfatterens utgangspunkt er den altfor sparsomme litteraturen om temaet, og hun løser dette problemet ved å beskrive sin egen selvregulerte læring og trekke linjer derfra til betingelser for studentenes selvregulerte læring. Temaene er satt sammen til en løpende tekst som forteller om det unike potensialet i ethvert studieløp, og det gis eksempler på hvordan det kan stimuleres.

Kapitlet om erfaringsbasert læring er også verdt å nevne. Forfatter siterer Kolbs sirkel for slik læring: eksposisjon, refleksjon, abstraksjon og aktiv eksperimentering. I tillegg illustrerer forfatteren hvordan klasseromsundervisning kan bli erfaringsbasert når man lykkes i å vekke studentenes emosjonelle respons. Jeg tror metoden bestemmer læringen. Når utgangspunktet er å stimulere studentenes emosjonelle respons, blir læringen affektiv. Studentene trenes i empati. Fra egen erfaring savner jeg omtale av hvordan studentenes ansvarsfølelse kan vekkes i erfaringsbasert undervisning og hvilken betydning det har for læring. Kapitlet kan få oss medisinske undervisere til å tenke over om vi har med tilstrekkelig antall elementer fra Kolbs sirkel i den erfaringsbaserte undervisningen vi gir studentene. Setter vi den erfaringsbaserte studentundervisningen inn i en kontekst som gir studentene full læringsuttelling av tiltaket?

Bokens begrensning ligger i at læring alltid er situasjonsbetinget og bare delvis kan dekkes av teoretisk forståelse. En kortfattet tekst kan, uansett hvor god den er, stå for langt fra pedagogisk praksis til å gi leseren tilstrekkelig mening. Problemet øker når forfatteren skriver ut fra et annet utgangspunkt enn leserens, i dette tilfellet der forfatterne har sykepleierutdanning som utgangspunkt mens jeg relaterer meg til utdanning av leger. Jeg opplever at min egen kunnskap om medisinsk utdanning og ikke minst egne interessefelt bestemmer